

DR
DR Byen
Emil Holms Kanal 20
0999 København C

Att. Juridisk Politisk Sekretariat

Radio- og tv-nævnet

1. december 2010

Sagsnr. 2009-007339

Rasmus Pleidrup
Fuldmægtig, cand.jur.

rpl@bibliotekogmedier.dk
Direkte tlf.: 33 73 33 69

Klage over skjult reklame for iPod i programmet "P1 Business" sendt på DR

Jørgen Larsen har ved e-mail af 20. marts 2009 klaget til Radio- og tv-nævnet med anbringende om, at der forekommer skjult reklame for Apples iPod i radioprogrammet "P1 Business" sendt den 5. marts 2009 mellem kl. 13.03 og 14.00 på DR.

Klager har anført følgende:

"I slutningen af Udsendelsen P1 Business på Danmarks Radio P1 den 5. marts, siger journalisten "Så kan du lyt' den når det passer dig, hvis du har en iPod" Dette mener jeg er en skjult reklame for en mp3 afspiller fra firmaet Apple som fremstiller iPod. Ingen andre muligheder blev nævnt f.eks. kan samme podcast aflyttes på en alm. pc eller hvilket som helst mærke af mp3 afspillere. iPod er et registreret varemærke som kun må benyttes af Apple og udsagnet at man kan aflytte udsendelsen ved hjælp af dette specifikke produkt må derfor være skjult markedsføring."

Beskrivelse

Radioprogrammet P1 Business bliver sendt hver torsdag eftermiddag og varer 57 minutter.

Programmet fokuserer på debat om aktuelle problemstillinger i erhvervslivet og indeholder interviews med danske topchefer. Udover ugens hovedtema rummer P1 Business aktuelle erhvervsreportager og et fast programpunkt om ledelse og karriere.

DR har som bilag til hørings svar af 15. april 2009 fremsendt en cd-rom med afmeldingen fra programmet, idet DR bemærker, at iPod ikke nævnes andre steder i programmet.

Redaktør og programvært Solveig Bjørnstad slutter programmet af med at sige følgende:

"Og jeg vil godt her lige give en ekstra lille reklame for muligheden for at podcaste, for du kan faktisk finde alle vores tidligere programmer på nettet www.dr.dk/p1business, og så kan du lytte til dem, når det passer dig, hvis du har en iPod. Tak for i dag."

Høring

DR har i hørings svar af 15. april 2009 anført følgende:

"...

Den konkrete baggrund for omtalen af muligheden for podcast var ønsket om at forøge antallet af podcastbrugere af P1 Business.

Når iPod nævnes skyldes det, at iPod i dag efter DRs opfattelse er den almindelige betegnelse for mp3-afspillere, som benyttes i daglig tale. I sagen fra 2006 om skjult reklame for iPod i DRs egenreklame for video-podcast gjorde DR samme synspunkt gældende, nemlig at iPod sprogligt kan anses for at være blevet en generel betegnelse for en mp3-afspiller.

Nævnet henvendte sig på denne baggrund til Dansk Sprognævn, der udtalte at "Ordet iPod altså ikke er blevet en generel betegnelse for en mp3-afspiller", og nævnet henviser til uddrag fra henholdsvis Urban og Politiken. Men nævnet påpeger dog samtidig, at "det kan dog ikke udelukkes at nogle bruger ordet iPod om mp3-afspillere som sådan."

Nævnet kommer samtidig frem til at "podcast" ser ud til "at have en vis udbredelse som betegnelse for computermediet radioudsendelse i mp3-format"

Det er DRs opfattelse, at der er sket en sproglig udvikling på dette område, og at det i dag er helt almindeligt, at man taler om sin mp3 afspiller som "sin iPod" uden hensyn til hvilket mærke, der konkret er tale om. Det er en mere mundret og enkel betegnelse, som anvendes helt generelt. DR har således ikke tilsigtet en omtale af det konkrete Apple-produkt iPod.

Hvis man alligevel skulle komme til den konklusion, at denne udvikling endnu ikke kan siges at være endelig, så er selve omtalen af iPod i afmeldingen af programmet stadig ikke en uberettiget fremhævelse.

I ovennævnte afgørelse fra 2006 udtaler nævnet, at: "der i tv-spottene er sket en såvel visuel som mundtlig fremhævelse af Apples produkt iPod og i radio-spottene er sket en mundtlig fremhævelse af iPod."

I P1 Business er der efter DRs opfattelse ikke sket nogen uberettiget fremhævelse af iPod. Der forekommer ikke nogen visuel fremhævelse, da det jo drejer sig om et radioprogram, og iPod bliver kun nævnt én enkelt gang i P1 Business, hvor det i ovennævnte radiospots sker flere gange.

Samlet set er det derfor DRs opfattelse at der ikke er sket en uberettiget fremhævelse af Apples iPod.

Det kan oplyses, at programmet sendes direkte.

..."

Til brug for Radio- og tv-nævnets behandling af sagen fra 2006 blev Dansk Sprognævn anmodet om at forholde sig til, hvorvidt "iPod" var blevet en generel betegnelse for mp3-afspillere, og om "podcast" var en fællesbetegnelse for metoden til at distribuere lyd og levende billeder via internettet, eller om begge betegnelser var direkte knyttet til Apple-produktet iPod. Dansk Sprognævn udtalte på daværende tidspunkt, at iPod ikke var blevet en generel betegnelse for mp3-afspillere, hvorimod podcast som begreb ikke nødvendigvis relaterede til den Apple-producerede iPod, men blev brugt som betegnelse for at en given udsendelse kan downloades til en computer eller en mp3-afspiller.

Til behandling af nærværende sag har Nævnet igen anmodet Dansk Sprognævn om at forholde sig til, hvorvidt "iPod" i dag opfattes som en generel betegnelse for mp3-afspillere. Seniorforsker ved Dansk Sprognævn, Jørgen Schack, har hertil oplyst, at iPod af Dansk Sprognævn ikke anses som generisk betegnelse for mp3-afspillere, men at der derimod er tale om et beskyttet varemærke. Der er ikke blevet spurgt til brugen af begrebet "podcast", da det allerede i 2006 blev slået fast, at dette ord blev brugt som generel betegnelse for podcast-teknologien og ikke specifikt som en reference til Apples produkter.

DR har på denne baggrund afgivet supplerende hørings svar af 9. november 2010, hvori der anføres følgende:

"I marts 2009 sagde Solveig Bjørnstad ved afmeldingen af P1 Business "...så kan du lytte til dem, når det passer dig, hvis du har en iPod".

Dette medførte en klage over skjult reklame, og i sit svar til nævnet fremhævede DR, at det er vores opfattelse, at der er sket en sproglig udvikling på dette område, og at det i dag er helt almindeligt, at man taler om sin mp3 afspiller som "sin iPod" uden hensyn til hvilket mærke, der konkret er tale om. Det er en mere mundret og enkel betegnelse, som anvendes helt

generelt. DR havde således ikke tilsigtet en omtale af det konkrete Apple-produkt iPod.

Imidlertid er Dansk Sprognævn af den opfattelse, at iPod ikke er en generisk betegnelse for mp3 afspillere.

Men DR finder fortsat ikke at der i det konkrete tilfælde er tale om at omtalen af iPod i afmeldingen af programmet er en uberettiget fremhævelse.

Nævnet udtaler i sin afgørelse om iPod fra 2006 at: "der i tv-spottene er sket en såvel visuel som mundtlig fremhævelse af Apples produkt iPod og i radio-spottene er sket en mundtlig fremhævelse af iPod."

I P1 Business er der efter DRs opfattelse ikke sket nogen uberettiget fremhævelse af iPod. Der forekommer ikke nogen visuel fremhævelse, da det jo drejer sig om et radioprogram, og iPod bliver kun nævnt én enkelt gang i P1 Business.

Samlet set er det derfor fortsat DRs opfattelse at der i det konkrete tilfælde ikke er sket en uberettiget fremhævelse af Apples iPod."

Radio- og tv-nævnets vurdering

Radio- og tv-nævnet har i henhold til § 44, stk. 1, nr. 1, i lov nr. 477 af 6. maj 2010 om radio- og fjernsynsvirksomhed, på sit møde den 23. november 2010 behandlet sagen og skal udtale:

Jørgen Larsen har klaget til Radio- og tv-nævnet med anbringende om, at der forekommer skjult reklame for Apples iPod i radioprogrammet "P1 Business" sendt den 5. marts 2009 på DR.

Klager anfører, at programværten sidst i udsendelsen oplyser, at programmet kan genhøres, hvis man har en iPod. Der nævnes ingen andre muligheder som fx, at udsendelse kan aflyttes på en almindelig pc eller en mp3-afspiller af et hvilket som helst mærke. Da iPod er et beskyttet varemærke, der alene fremstilles af Apple, mener klager, at der er tale om skjult reklame for Apples iPod.

Indledningsvis skal Radio- og tv-nævnet bemærke, at sagen afgøres efter de på udsendelsestidspunktet gældende regler, jf. lovbekendtgørelse nr. 338 af 11. april 2007 om radio- og fjernsynsvirksomhed og bekendtgørelse nr. 1368 af 15. december 2005 om reklame og sponsorering i radio og fjernsyn. De nugældende regler findes i lovbekendtgørelse nr. 477 af 6. maj 2010 om radio- og fjernsynsvirksomhed og bekendtgørelse nr. 105 af 28. januar 2010 om reklamer og sponsorering m.v. af programmer i radio,

fjernsyn og on-demand audiovisuelle medietjenester samt indgåelse af partnerskaber.

I henhold til radio- og fjernsynslovens § 72, jf. lovbekendtgørelse nr. 338 af 11. april 2007 om radio- og fjernsynsvirksomhed, og reklamebekendtgørelsens § 3, stk. 1, jf. bekendtgørelse nr. 1368 af 15. december 2005 om reklame og sponsorering i radio og fjernsyn, skal reklamer kunne identificeres som sådanne, således at de i indhold og præsentation adskiller sig fra ordinære programmer. Reklamer i radio kan placeres overalt i sendefladen, jf. § 74 i radio- og fjernsynsloven og § 5 i reklamebekendtgørelsen. Reklamer må imidlertid ikke indgå i DRs programvirksomhed, jf. § 2 i reklamebekendtgørelsen.

Skjult reklame defineres i artikel 1c) i direktiv 89/552 EØF (som senere ændret ved direktiv 2007/65/EF) som følger:

"mundtlig eller visuel fremhævelse af varer eller tjenesteydelser eller af en vareproducents eller en tjenesteydelsesleverandørs navn, varemærke eller aktiviteter i programmer, når fremhævelsen er tilsigtet fra tv-radiospredningsorganets side i reklameøjemed og vil kunne vildlede offentligheden med hensyn til arten af denne fremhævelse. En fremhævelse anses navnlig for at være tilsigtet, når den foretages mod vederlag eller lignende betaling"

For at udgøre skjult reklame skal fremhævelsen altså opfylde tre kumulative betingelser: Fremhævelsen skal være tilsigtet fra tv-radiospredningsorganets side, den skal være i reklameøjemed, og den vil kunne vildlede offentligheden med hensyn til arten af denne fremhævelse.

Da skjult reklame er tilsigtet, kan det i praksis være ret vanskeligt at skelne mellem skjult reklame og lovlige henvisninger til varer m.v.

Kommissionen har derfor i sin fortolkningsmeddelelse om visse aspekter ved bestemmelserne i direktivet om "fjernsyn uden grænser" i forbindelse med tv-reklamer (2004/C 102/02) bestemt, at det er berettiget at anvende kriteriet "uberettiget fremhævelse" af en vare eller tjenesteydelse eller en virksomheds varemærke eller navn: Det urimelige kan bl.a. ligge i, at mærket eller den pågældende vare eller tjenesteydelse optræder gentagne gange eller fremhæves på en særlig måde. I den forbindelse skal der tages hensyn til det redaktionelle indhold i de udsendelser, disse elementer indsættes i. Hvis en vare f.eks. fremhæves uden berettigelse i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold eller på grund af en påvirkning, som det redaktionelle indhold er blevet udsat for i kommercielt øjemed, tyder det på, at der foreligger skjult reklame.

Direktivets definition af skjult reklame finder efter sin ordlyd udelukkende anvendelse på tv. Kommissionens fortolkningsmeddelelse, herunder indførelsen af begrebet "uberettiget fremhævelse", finder ligeledes efter sin ordlyd kun anvendelse på tv. Det er imidlertid Radio- og tv-nævnets faste praksis, at de samme betragtninger er relevante for vurderingen af eventuel skjult reklame i radio.

Radio- og tv-nævnet er videre af den opfattelse, at der i radioprogrammet P1 Business er sket en fremhævelse af Apples produkt iPod, idet der i afmeldingen alene nævnes, at podcast af programmet kan aflyttes på denne produkttype, uanset at adskillige tilsvarende produkter ligeledes vil kunne anvendes. Spørgsmålet er imidlertid, om fremhævelsen går ud over, hvad der kan anses for at være berettiget i forhold til programmets redaktionelle indhold, og dermed har karakter af skjult reklame i strid med reglerne herom. Det afgørende for denne vurdering må efter Nævnets opfattelse være, hvorvidt produktnavnet "iPod" er så indarbejdet i det danske sprogbrug, at det kan anses for at være en fællesbetegnelse for produkter af den pågældende type, eller om en "almindelig oplyst, rimelig opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger" vil forbinde produktnavnet med producenten Apple.

Nævnet har som ovenfor anført anmodet Dansk Sprognævn om at forholde sig til, hvorvidt "iPod" i dag opfattes som en generel betegnelse for mp3-afspillere. Dansk Sprognævn anfører hertil, at "iPod" ikke anses som generisk betegnelse for mp3-afspillere, men at der derimod er tale om et beskyttet varemærke.

DR bemærker hertil, at årsagen til at iPod nævnes i egenreklamen for P1 Business er, at iPod af DR anses for at være en mere mundret og enkel betegnelse for en mp3-afspiller, hvormed der ikke er taget stilling til afspillerens mærke. DR har således ikke tilsigtet en omtale af det konkrete Apple-produkt. Ydermere anfører DR, at der i egenreklamen ikke forekommer nogen visuel fremhævelse af iPod, idet der er tale om et radioprogram, og at ordet iPod kun nævnes én gang i løbet af programmet.

Nævnet finder det godtgjort, at "iPod" ikke kan anses for at være en fællesbetegnelse for mp3-afspillere i nutidigt dansk sprogbrug. Ved alene at angive denne type afspiller som mulighed for afspilning af programmet "P1 Business" som podcast, har DR givet lytterne det fejlagtige indtryk, at podcastet alene kan afspilles på en iPod. Derved sker der en fremhævelse, der går ud over, hvad der kan anses som redaktionelt begrundet. Der er derfor tale om en overtrædelse af forbuddet mod skjult reklame, om end Nævnet anerkender, at fremhævelsen er sket utilsigtet i et direkte program. Det bemærkes videre, at ordet "iPod" kun optræder én gang i løbet af hele radioprogrammet.

På denne baggrund har Radio- og tv-nævnet truffet følgende

AFGØRELSE:

Radioprogrammet "P1 Business" sendt af DR den 5. marts 2009, indeholder skjult reklame for Apples "iPod" i strid med til radio- og fjernsynslovens § 72, jf. lovbekendtgørelse nr. 338 af 11. april 2007 om radio- og fjernsynsvirksomhed, og reklamebekendtgørelsens § 3, stk. 1, jf. bekendtgørelse nr. 1368 af 15. december 2005 om reklame og sponsorering i radio og fjernsyn.

Det anerkendes dog, at der er tale om en fortalelse i et live-program, og at ordet "iPod" alene nævnes én gang.

Christian Scherfig
formand

/Rasmus Pleidrup
nævnssekretær

Kopi sendt til:
Klager Jørgen Larsen